

KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

Kring Maastricht

Dr. E.W.G. Lemmens

secretaris

T. +31-6-47005466

E. e.lemmens70@gmail.com

UITNODIGING

Activiteit: (1) Bezoek aan één van de vier Limburgse stroopstokerijen

(2) Lezing *Meerssen, meer dan een 'plaats aan een moerassige beek'*, door Frank Hovens

*Wanneer: 29 september (stroopstokerij) en 1 oktober **19.30-21.30 uur** (lezing)*

Locatie: lezing: StayOkay, Maasboulevard 101 te Maastricht

Geachte leden,

Van harte nodigt het kringbestuur u uit voor:

(1) een bezoek aan één van de vier Limburgse stroopstokerijen in Klimmen op **zaterdag 29 september** (aanvang 11.00 uur);

(2) de eerste lezing van het nieuwe seizoen door de heer drs. Frank Hovens op **maandag 1 oktober** a.s. in Stayokay, Maasboulevard 101 te Maastricht, aanvang: **19.30 uur**.

N.B.: we beginnen de lezing om 19.30 uur (een half uur eerder dan in het vorige seizoen). We willen ook een nieuwe opzet proberen: geen pauze meer, maar een drankje achteraf.

De lezing draagt de titel: *Meerssen, meer dan een 'plaats aan een moerassige beek'*.

Ook niet-leden zijn bij de lezing van harte welkom; aan hen wordt een bijdrage van 5 euro gevraagd.

29 september: bezoek aan één van de vier Limburgse stroopstokerijen

Afgelopen maart hield prof. dr. Yves Segers een lezing voor onze kring over de fruitteelt in Zuid-Limburg in de periode 1850 -1940. Ruim een jaar eerder, in april 2017, kreeg het ambachtelijk stoken van Limburgse stroop het predicaat 'nationaal cultureel immaterieel erfgoed'.

Op **zaterdag 29 september** a.s. bestaat de mogelijkheid aanwezig te zijn bij het ambachtelijk stoken van stroop. Tijdens dit bezoek aan één van de vier Limburgse stroopstokerijen (van de familie Franssen in Klimmen) bent u getuige van het stookproces en wordt daarover uitleg gegeven. Zie voor meer informatie: <https://koulen12sjoap.jimdo.com/>

Locatie: familie Franssen-Kerckhoffs, Koulen 12, 6343 CJ Klimmen
Aanvang: 11.00 uur (tot ongeveer 11.45 uur)
Vervoer: op eigen gelegenheid

Er zijn geen kosten aan dit bezoek verbonden; er is geen catering voorzien (u kunt natuurlijk desgewenst een potje stroop kopen).

U wordt verzocht u aan te melden bij het LGOG-Maastricht: Eric Lemmens, e.lemmens70@gmail.com, 06-47005466.

Er kunnen maximaal 25 personen deelnemen; wie het eerst komt, die het eerst maalt.

1 oktober: lezing Frank Hovens:

Meerssen, meer dan een ‘plaats aan een moerassige beek’.

Vorig jaar verscheen het boek *In de armen van Maas, Geul en Watervalderbeek : de loop van de geschiedenis in de gemeente Meerssen*. Maandag 1 oktober houdt de auteur, Frank Hovens, een lezing over de rijke geschiedenis van Meerssen. Hierbij zal hij zich beperken tot Meerssen zelf. De voormalige gemeenten Bunde, Ulestraten en Geulle, die in 1982 met Meerssen fuseerden, komen zijdelings aan bod.

Frank Hovens begint zijn verhaal met een korte schets van het **geologische verleden**. Het landschap, de bodem en de delfstoffen zijn bepalend geweest voor de vestiging en bestaansmogelijkheden van de bewoners, tot op de dag van vandaag. Vervolgens komt de **prehistorie** kort aan bod. De komst van de **Romeinen** in de eerste eeuw voor onze jaartelling zorgde voor een omwenteling. Op diverse plekken zijn Romeinse sporen gevonden, zoals de in 1865 door Jos Habets blootgelegde fundamenten van een villa op de Onderste Herkenberg. Een intrigerende vraag is of de grote weg, de ‘Via Belgica’, door Meerssen heeft gelopen.

Na de Romeinen kwam de macht in handen van Frankische vorsten. In Rothem is een Merovingisch grafveld gevonden. In Meerssen [*Marsna* (‘plaats aan een moerassige beek’)] lag een Karolingische palts, alwaar koning Lodewijk de Duitser zich in 870 ophield toen hij en zijn broer Karel de Kale het koninkrijk Lotharingen verdeelden [‘Verdrag van Meerssen’ (?)]. Meerssen was in de **Vroege Middeleeuwen** een niet onbelangrijk vakje van het Europese politieke schaakbord. De eeuwen na Karel de Grote († 814) kenmerkten zich door een machtsstrijd van regionaal gewortelde adellijke families en grotere Europese dynastieën. Kerkelijke politiek en adellijke machtspolitiek lagen in elkaars verlengde, zoals de schenking illustreert van het ‘domein’ Meerssen aan de abdij van Reims in 968 door koningin Gerberga (zuster van de Duitse keizer Otto I; eerst getrouwd met de belangrijkste edelman in onze regio, Giselbert, en later met de koning van Frankrijk, Lodewijk IV). Tegen de achtergrond van ingrijpende hervormingen in de katholieke kerk werden de (wereldse) kanunniken van de proosdij vanaf 1135 vervangen door monniken. Hun verhouding met de burens (de Heren van Valkenburg, maar ook Gerlachus van Houthem) kan het beste als moeizaam worden omschreven. Van belang is ook dat Meerssen dankzij twee wonderen, het *Sacramentswonder* (1222) en het *Brandwonder* (1465?) eeuwenlang een schare pelgrims trok.

Het gevecht om de macht zette zich voort in de **Late Middeleeuwen** (1250-1500), maar toen was de rol van de regionale potentaten ondergeschikt aan het machtsspel op Europese schaal. In die periode en de eeuwen daarna heeft Meerssen de nodige oorlogsellende over zich heen gekregen.

In de **Vroegmoderne Tijd** (1500-1800) werd de machtsstrijd bovendien gevoed door godsdienstige twisten.

Het overwegend katholieke Meerssen had zich vanaf 1661 ('Partagetraktaat') te verstaan met het gezag dat door de 'protestantse' Staten-Generaal werd uitgeoefend. Het kerkgebouw werd door beide confessies gebruikt, het zogenaamde *Simultaneum*. De **achttiende eeuw** was een relatief rustige periode, maar niet een zonder ellende. De rechtsvervolging van de *Bokkenrijders* heeft ook in Meerssen haar spoor van miserie getrokken. De **Franse Tijd** (1794-1814) was een periode van verwarrende vernieuwing. Een opvallend fenomeen destijds was de *Meerssener Bende*, die rond 1797 actief was. De modernisering die in de Franse Tijd op gang kwam, zette in de **negentiende eeuw** door, zeker op economisch vlak. In 1840 ging in het gehucht Weert de papierfabriek van Tielens en Schrammen van start. Petrus Regout (1801-1878), wiens fabrieken in Maastricht veel werk verschafte, sleet zijn laatste jaren op het destijds nog Meerssense Vaeshartelt. Hij is ook in Meerssen begraven. Een bijzonder 'verschijnsel' eind negentiende eeuw was *De Talmudjood*, een fel antisemitisch blad dat in Meerssen van de persen rolde. Een facet uit de **twintigste eeuw** waar in de lezing bij wordt stilgestaan, is de plaats die Meerssen innam in de wereld van de Limburgse kunsten.

Kortom, over Meerssen valt heel wat te vertellen!

Over de spreker:

Frank Hovens (Geleen, 1961) studeerde sociale geografie aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 2001 heeft hij een bureau voor historisch onderzoek.

LGOG-Maastricht - lezingenprogramma 2018-2019:

- **Maandag 1 oktober 2018:** drs. Frank Hovens, *Meerssen, meer dan een 'plaats aan een moerassige beek'*
- **Maandag 5 november 2018:** drs. Hans Hoorn, *Nooit gebouwd Maastricht. Een overzicht en verklaring van de plannen die in de periode 1950-heden nooit zijn uitgevoerd*
- **Maandag 3 december 2018:** Sander Wassing MA, *Maastricht, de Beeldenstorm (1566) en Alva's Raad van Beroerten. Hoe Alva's ijzeren vuist Maastrichtse beeldenstormers trof*
- **Maandag 7 januari 2019:** drs. Fred Ahsmann MSc., *Orde en Verwarring; de keizerlijke blik op het einde der tijden, gerepresenteerd in het 12de-eeuwse koor van de Sint Servaasbasiliek*
- **Maandag 4 februari 2019:** drs. Monique Dickhaut, *Arcadië voorbij. Kunst en kunstdebat in een veranderend Limburg (1945-1965)*
- **Maandag 11 maart 2019:** dr. Willibrord Rutten, *Doezend krenkdes, ein gezondheid. Waaraan ging men vroeger dood? Casus: Maastricht, c. 1860-1950*
- **Maandag 1 april 2019:** dr. Liesbeth Vonhögen, *Als alles voorbij is, begint wat voorbij is opnieuw. De doorwerking van de Tweede Wereldoorlog in de Nederlandse poëzie*

Sponsor Historische Kring Maastricht LGOG